

Wij zijn allemaal antifa

Rosan Smits

30.06.26 Analyse 8-11 min

Daniel Rolando Sanchez-Estrada laadt dozen in zijn pick-uptruck, met daarin zelfgemaakte antifascistische pamfletten. Het beeld werd vastgelegd door een FBI-surveillanceteam en als bewijs gebruikt in de strafzaak tegen hem. Hij kreeg dertig jaar celstraf. Bron: U.S. Department of Justice

Vorig jaar wilde een Kamermeerderheid antifa als terrorisme bestempelen; nu ligt er een wetsvoorstel tegen 'terrorismeverheerlijking'. De Verenigde Staten laten zien waar dat toe kan leiden: voor je het weet krijg je het stempel 'antifa' en ga je voor de rest van je leven de gevangenis in. Terwijl antifascisme juist een voorwaarde is voor de democratie.

Nog niet zo heel lang geleden, in september vorig jaar, nam een Tweede Kamermeerderheid een absurde motie aan: antifa moest worden aangemerkt als terroristische organisatie.

Er zouden 'ook in ons land antifa-cellen actief zijn, die (...) er niet voor terugdeinzen om geweld te gebruiken', stond in de motie. Daarom vonden initiatiefnemers Lidewij de Vos (FvD), Geert Wilders (PVV) en Caroline van der Plas (BBB) dat de regering, net zoals in de Verenigde Staten, deze stap moest zetten.

Dat dit aan de rechter is en zowel de Kamer als de regering hier niet over gaat, boeide de ondertekenaars niet. Het was een politiek signaal, zeiden ze. Dat antifa geen organisatie is, was ook al geen obstakel. Dat niemand wist te vertellen waar 'antifa-cellen' dan wél aan te herkennen zijn? Geen probleem. 'Ik wil dat gedachtegoed gewoon niet', verklaarde Dilan Yeşilgöz (VVD), inmiddels defensie-minister, haar steun aan de motie destijds.

Antifa is niets anders dan een afkorting van 'antifascisme': gedachtegoed dat het fascisme afwijst. Een waaier aan mensen en losse activistische groeperingen identificeert zich hiermee. 'De term "antifa" stamt uit de jaren dertig, als tegenreactie op de fascistische partijen. Rond de jaren zeventig deed het woord in positieve zin zijn herintrede', zegt hoogleraar en terrorisme-onderzoeker Beatrice de Graaf. 'Nu duikt het dus weer op, maar dan met een negatieve lading. Juist omdat het begrip zo slecht omljnd is, leent het zich uitstekend als politieke knuppel voor uiterst rechts om tegenstanders monddood mee te maken.'

Waarom ik dit democratische dieptepunt in de Haagse politiek oprakel? Omdat de Verenigde Staten sindsdien hebben laten zien wat er gebeurt als deze politieke wens daadwerkelijk wet wordt.

Wat is antifa? Progressieve idealen, volgens Trump

Terwijl in Nederland in juni een wijdlopieg wetsvoorstel naar de Kamer werd gestuurd om dan in ieder geval

‘verheerlijking van terrorisme’ strafbaar te stellen (denk aan het dragen van symbolen, steunbetuigingen op sociale media, het openbaar verspreiden van prijzend materiaal, enzovoorts), weten ze in de VS namelijk wel raad met dat ‘gedachtegoed’.

Volgens presidentieel memo NSPM-7 komt antifascisme namelijk neer op: ‘anti-amerikanisme, antikapitalisme en antichristendom; extremisme op het gebied van migratie, ras en gender; en een algehele vijandigheid tegen degenen die traditionele waarden op het gebied van het gezin, religie en moraliteit hooghouden.’

Vrij vertaald: antifa = progressieve idealen. Nog vrijer vertaald: antifa = zo’n beetje iedereen die zich verzet tegen het autoritaire bewind van Amerika’s machtigste kapitalistische racist die vrouwen bij hun ‘pussy’ grijpt, immigranten ‘garbage’ noemt, ruzie zoekt met de paus en zijn eigen moraal boven het internationaal recht plaatst: president Donald J. Trump.

En er zijn nogal wat mensen die tegen Trumps autoritaire machtsgreep in verzet komen. Prijsschieten dus, voor een ministerie van Justitie dat is omgekat om niet alleen Trumps politieke oppositie te vervolgen, maar nu ook progressieve activisten.

In de VS is de vervolging van progressieve activisten begonnen

Afgelopen week werd in Texas de eerste ‘antifa-cel’ onder de nieuwe Nationale Contraterrorisme Strategie ‘opgerold’ in de zogenoemde Prairieland-zaak. Het veroorzaakte een schokgolf onder burgerrechtenorganisaties en juridische experts.

Deze ‘cel’ bestond uit acht activisten, van wie op één persoon na iedereen had deelgenomen aan een flink uit de hand gelopen lawaaioprotest in juli vorig jaar, bij een detentiecentrum voor migranten. Aanvankelijk leek het meer op een feest dan op een protest, verklaarde een van hen. Maar toen sloeg de sfeer om: er werden autobanden lekgestoken, er sneuvelde een surveillancamera en er werd zwaar vuurwerk gegooid, zodat de knallen tot binnen de gevangensmuren te horen zouden zijn geweest. De politie kwam erbij en er braken rellen uit.

Een van de demonstranten beschoot en verwondde een agent en kreeg daarvoor honderd jaar gevangenisstraf opgelegd. De andere zes die terechtstonden voor hun aanwezigheid bij het protest gaan voor vijftig tot zeventig jaar de bak in, wegens opstand en samenzwering. Onder hen zijn twee mensen die al op verzoek van de politie vertrokken waren voordat het echt grimmig werd. Zij werden veroordeeld voor het verschaffen van ‘materiële ondersteuning van terrorisme’. Dat bleek onder andere, zeiden de aanklagers, uit het feit dat ze een drukpers bezaten waarmee ze ‘anarchistische’ flyers drukten, met teksten als ‘8 dingen die je kunt doen om ICE te stoppen’.

Daniel Sanchez-Estrada – kunstenaar, leraar, vader én echtgenoot van een van de demonstranten – was niet van de partij, maar kreeg toch dertig jaar. Zijn misdaad: hij verplaatste een doos met zelfgemaakte, antifascistische pamfletten vanuit zijn huis naar de auto, nadat zijn vrouw hem vanaf het politiebureau had gebeld. Een duidelijk gevalletje samenzwering om bewijsmateriaal te verdoezelen, oordeelde de rechter – vandaar ook dat zijn vrouw geen vijftig jaar kreeg, zoals de anderen die aanwezig waren geweest, maar zeventig.

Deze mensen waren geen bekenden van elkaar en de schutter handelde alleen. Toch wist de openbaar aanklager de jury ervan te overtuigen dat ze een ‘cel’ vormden, omdat ze allemaal zwarte kleding droegen en de beveiligde berichten-app Signal op hun telefoon hadden staan. De rechter oordeelde vervolgens dat hier geen sprake was geweest van een gewoon protest, maar van een ‘aanval op de democratie’, en paste strafverhoging op grond van terrorisme toe. Het gevolg: torenhoge straffen voor misdrijven die in principe gewoon onder het normale strafrecht vallen. Ter vergelijking: de hoogste straf die werd gegeven voor de Capitoolbestorming, een coup poging waarbij een agent om het leven kwam en anderen zwaar werden verwond, was 22 jaar.

De kleur van je kleding, de wens om je privacy te beschermen tegen een regime dat activisten bespioneert en het produceren of bezitten van antifascistisch materiaal is in de Verenigde Staten nu genoeg om als antifa-terrorist veroordeeld te worden en een enkeltje naar de gevangenis te krijgen.

‘Deze uitspraak toont de blijvende toewijding van de FBI aan het identificeren, lokaliseren en ontmantelen van antifa’, zei FBI-directeur Kash Patel in een reactie op het vonnis. Inderdaad zal er binnenkort in Minnesota – waar begin dit jaar ruim vierduizend (vermeende) ongedocumenteerde migranten werden opgepakt en twee Amerikaanse burgers door federale immigratieagenten straffeloos werden vermoord – een vergelijkbare zaak plaatsvinden: vijftien anti-ICE-activisten worden voor de rechter gebracht als ‘antifa-leden die samenzworen tegen de overheid’.

Hoe Trumps Grote Leugen tot waarheid wordt gemaakt

Deze aanklachten door de staat tegen anti-ICE-activisten zijn meer dan alleen een onderdeel van een schrikbewind tegen verzet. Ze hebben nog een andere functie. Het vonnis uit de Prairieland-zaak kan de complete alternatieve waarheid waarop het regime-Trump drijft, juridisch stutten.

Daarvoor moeten we terug naar de presidentsverkiezingen van 2020, die Trump verloor van Joe Biden. Trump beweerde toen dat het presidentschap van hem ‘gestolen’ zou zijn door een complot van ‘*left lunatics*’, die ongedocumenteerde immigranten illegaal op de democraten zouden hebben laten stemmen. Zijn achterban bestormde daarop het Capitool ‘*to stop the steal*’. Trump wees echter ‘de terroristen van antifa’ aan als de échte geweldplegers van die dag en sindsdien beweert hij dat hij de Amerikaanse democratie moet beschermen tegen de internationale, terroristische organisatie antifa. Met deze ‘Grote Leugen’ ging Trump opnieuw de boer op in de verkiezingscampagne van 2024 en het werd de pijler van zijn tweede termijn – de werkelijke coupplanners, de veroordeelde Capitoolbestormers, stelde hij op vrije voeten.

Alleen, zo getuigde zelfs zijn eigen FBI-directeur destijds: antifa is helemaal geen organisatie. De Prairieland-zaak uit Texas brengt daar – op papier – verandering in. Want nu er een groep mensen is aangeklaagd en veroordeeld onder de nieuwe terrorismewetgeving die hun overtuigingen als ‘antifa’ labelt, is er een nieuwe juridische werkelijkheid geschapen waarin antifa als organisatie wél bestaat. En dat geeft Trump ongekend veel ruimte om burgerlijk activisme tegen zijn regime te smoren.

Deze alternatieve werkelijkheid heeft een functie: ICE inzetten bij de midterms

De ruime definitie van antifascistisch gedachtegoed – in het presidentiële memo orwelliaans ‘de antifascistische leugen’ genoemd – die hieraan ten grondslag ligt, werkt namelijk voor iedere vorm van progressief verzet. Of dat nou komt van trans mensen, seculieren, #metoo of Black Lives Matter. Allemaal kenmerken van antifa-terrorisme, volgens het regime. De eerste vervolgingen richten zich nu op de anti-ICE-activisten (‘extremisten op het gebied van migratie’, aldus memo NSPM-7), simpelweg omdat deze massabeweging momenteel een van de grootste, en zichtbaarste tegenmachten vormt van het regime.

Deze framing van anti-ICE-activisten als ‘antifa-cellen’ onderbouwt tevens de wens van het regime om de aanstaande tussentijdse verkiezingen in november veilig te stellen voor de republikeinen. Voor Trump staat de Grote Leugen in de aanloop naar die verkiezingen opnieuw centraal. Oftewel: de claim dat er mogelijk sprake gaat zijn van grootschalige verkiezingsfraude door ‘*non-citizens*’, daarbij geholpen door antifa (anti-ICE-activisten), die zo de democratie omver willen werpen.

Daarom probeert het Witte Huis draconische maatregelen te nemen: zo wil het de kieslijsten van de federale staten ‘opschonen’, een ‘bewijs van staatsburgerschap’ invoeren (wat bijvoorbeeld immigranten disproportioneel benadeelt) of poststemmen verbieden. En het Witte Huis wil graag federale troepen inzetten om te patrouilleren bij stembureaus en eventueel de stembussen in beslag nemen – iets wat Trump naar eigen zeggen in 2020 al had willen doen. En daar komt deze antifa-plottwist om de hoek kijken: nu heeft de federale immigratiedienst ICE namelijk opeens een cruciale rol in het voorkomen van ‘verkiezingsfraude’ en het ‘beschermen’ van die verkiezingen tegen ‘antifa-terroristen’.

Kopstukken binnen het regime hintten al op de inzet van ICE bij de verkiezingen, en toen Trump er afgelopen mei naar gevraagd werd, antwoordde hij inderdaad ‘alles te doen wat nodig is om er zeker van te zijn dat we eerlijke verkiezingen hebben’. Afgelopen week vielen ICE-agenten daadwerkelijk een stembureau in New York binnen tijdens de voorverkiezingen. Een medewerker werd gesommeerd een ‘illegaal’ bericht van sociale media te verwijderen, met daarin een link naar een nieuwsitem over de moord op Renee Good door een ICE-agent in Minneapolis, begin dit jaar.

Wie kunnen door de inzet van de immigratiediensten ontmoedigd worden om naar de stembus te gaan? Amerikaanse burgers met een migratieachtergrond, en iedereen die zich publiekelijk heeft uitgesproken tegen ICE (het ministerie van Binnenlandse Veiligheid houdt een database bij van demonstranten). Mensen die, kortom, in alle waarschijnlijkheid voor de democraten zullen gaan stemmen.

Antifascistisch gedachtegoed is een voorwaarde voor de democratie

Zo doe je dat dus, afrekenen met dat akelige gedachtegoed. Deze heksenjacht op progressieve activisten bereid je voor met een fascistisch hondenfluitje, een ‘politiek signaal’; vervolgens zet je het dik in de juridische grondverf en dan lak je het af met snoeiharde vervolging. Maar een scherper inzicht dat dit dystopische Amerikaanse voorland biedt, is: antifascistisch gedachtegoed als terrorisme bestempelen is een ongelooflijk gevaarlijk idee. Een opmaat tot repressie van andersdenkenden.

Laat die fascistische proefballon van afgelopen jaar daarom voor eens en voor altijd klappen en mik dan meteen dat linke wetsvoorstel voor strafbaarstelling van ‘terrorismeverheerlijking’ in de prullenbak. Want weet je wat het is? Stel dat antifascistisch gedachtegoed ooit daadwerkelijk als ‘terrorisme’ bestempeld wordt, begeef ik me dan met dit artikel – deze ‘schriftelijke steunbetuiging aan antifa’ – op illegaal terrein? Moet ik het voor mijn eigen toekomstige veiligheid überhaupt wel publiceren? Dát is het *chilling effect* van zo’n signaal en zo’n wet. Nu was die Haagse antifa-motie nog een louter ‘politiek signaal’ en belooft het kabinet terughoudendheid bij het vervolgen van ‘terrorismeverheerlijking’. Maar het legt een basis om daar in de toekomst een schep bovenop te doen.

In de Verenigde Staten werden afgelopen week mensen veroordeeld als ‘terrorist’ voor het verplaatsen van een doos met pamfletten. Dat is in Nederland vooralsnog ondenkbaar – en laten we dat vooral zo houden. Zodat we aan elkaar én aan een mogelijke toekomstige tiran op straat, met buttons, vlaggen, posters en artikelen kunnen blijven laten zien: wij zijn met meer.

Voor degenen die daarbij geweld gebruiken – zoals de schutter in Texas, of de demonstranten die zwaar vuurwerk gooiden en autobanden lek staken – bestaat het normale strafrecht. Maar het zou niet eens zo ver hoeven te komen, want fascisme bestrijden is niet een taak van activisten alleen. Elke Nederlandse politicus legt bij de beëdiging een eed af op de grondwet, op precies die rechten die het fascisme bedreigt. Wie die eed serieus neemt, is per definitie een antifascist. Van volksvertegenwoordigers mogen we dus verwachten dat zij de democratie beschermen tegen het fascisme.

Dit gaat niet om een strijd tussen ‘links’ en ‘rechts’, maar om een strijd tussen de democratie en haar vijanden. Antifascistisch gedachtegoed is geen bedreiging voor de democratie. Het is de voorwaarde daarvoor. Wij zijn allemaal antifa.